לג: המניח פרק שלישי בבא קמא

עין משפט נר מצוה

עז א ב ג מיי׳ פ״פ מהלכות נזקי ממון הלכה ו׳ סמג עשין סו טוש״ע מ״מ סי׳ תז סעיף ג׳:

עח ד ה מיי׳ שם הל׳ ז׳:

עט ו מיי׳ שם הלכה ו׳ סמג שם טוש״ע שם סעיף ג כ:

פ ז מיי׳ שם הלכה ח טוש״ע שם סעיף ג:

פא ח מיי׳ שם טוש״ע שם סעיף ד:

פב ט מיי׳ שם הל׳ ט סמג שם:

פג י כ מיי׳ שם הל׳ ז סמג שם טוש״ע שם סעיף כ ועי״ש בהכ״מ:

פד ל מיי׳ פ״ז מהלכות חובל ומזיק הל׳ יא ועיין בהגהות ומ״מ סמג עשין ע טוש״ע מ״מ סי׳ שפו סעיף ג כ ועי״ש:

גליון הש״ס

גמ׳ **ואת אומרת** הכורך כו׳. כעין זה לעיל ל׳ ע״ב ועי׳ לקמן נה ע״א תד״ה אמר ר״ל: **שם היכא** דחפר בה בורות שיתין כו׳. עי׳ לקמן דף ק ע״א תוס׳ ד״ה מחיצה: **תוס׳** ד״ה (ע״א) **איבא** כו׳ דר״ע אית ליה כו׳. תמוה לי מונא דמאי קושיא דהתם כיון דלריך גבו שחרור דמ״ה לא שייך לומר דלמפרע נשתחרר משעת שהפיל שיני דהא הוא מחוסר גט שחרור אבל בעצלמא וכמו הכא בתם ספיר י״ל דלמפרע קם ברשותו כאילו נגח לו אח מקו ומאי דמיון זה לזה ופע״ג, ופלוגי שאני כדאי היה ר״ל לפרש אלא דכתו קושיא בפ״ע אלא דכתו לחזק קושיתם דבמרובה משעת בלי לא כתיב תחת עינו ה״א דיוקא כאן ועין אלמא דלא זכי עד שיעמוד בדין דהיה מקום לחבן דהא דאמרינן הכא בכשיעות דלריב קיימא ברשותיה למפרע משעת הזק לא דהוי מפכרא אלא דיליפא מכאן ועין דבי קרא דיוקא כעין לחדיה ונרוך לשלם לו דמי הכון דוהה בעצמו למפרע ואם כתבו ועוד דר״ע אית ליה וכו׳ וא״כ ל״ל דעשמא דהכא דאמרינן דלריב זכה למפרע משום דלפיכן מקרא דתחת עינו דהא ר״ע נאמת לא דרים הך קרא ומכיה ליה לאמת דיוקא כאן ועין וא״כ ע״כ הא דאמרינן הכא בכשיעות דלריב זכה למפרע ע״כ דקבנה פשוטה היא כן ופיר קשה מהא דאיתך מנאי דדכאי תחת עינו דל״ל קרא הא מקבנה זכה למפרע ונכון בגמ״ה: **בא״ד ושמא** ל״ל כו׳. לפ״ז מתיבא קושיתם בתחלה דלמ״ד למפרע נוכה אמאי אינו קדום לר״ע דהא לרי״ב דומכרו קאי על כי דינא מ״כ קיימא הקבנה דנקנס ר״ש דוחה למפרע כיון דהתם נעשה רק ע״י העמדה בדין: ד״ה משום בר׳ וקשה מכאן לר״ת. מבואר בתרוכה נעפר היכר לר״ת אות ל״ה:

מסורת הש״ס

ע) [ל״ל מד׳: כ״כ מד׳: (ניטין מח.), כ) [ערכין כג:], ג) [שם לב.], ד) [תוספתא פ״ה ב״ק פ״ב], ה) [ניטין מח.], ו) [לקמן נח.], ז) [ל״ל מנין], ח) [ל״ה דאמתי], ט) [ל״ה מנין], כמזיק], י) עיין מהרש״ל.

הגהות הב״ח

(א) נמרא ש״מ ליה ומכר מעלמין:

הגהות הגר״א

[א] רש״י ד״ה לרדיא שאם כו׳. ל״נ ומכ״ים ומכ״ל מיכא למרום מו למתלה דלמלם נגא״ה פעור כמס״ל לי ע״ב סוף סוף כו׳:

מוסף רש״י

אפותיקי. אפה מהא קאי, כלומר מזה יבא לך פרשון (לעיל יא.) עבה ליה עבדו אפותיקי לנבל מוכו, ומכרו. אחרי כן הלוה לאיש אחר (רשב״ם ב״ב מז.). **משום דאית ליה קלא.** אפסידו לקוחות (שם).

רבינו חננאל

לר׳ עקיבא מוקדש לר׳ ישמעאל אינו מוקדש. והלכתא בהא כר׳ עקיבא דאמר מתני׳ כותיה. בעא מיניה רבא מרב נחמן מכרו [מזיק] לר׳ ישמעאל מהו אמר ליה אינו מכור והתניא מכרו מכור (ב). פי׳ אמר לו הא דתניא מכור חשוב הוא כמכור שאם עשה בו מלאכה הלוקח אינו יכול להוציא מיד הקונה שכירות אותה מלאכה שמכירתו מכירה היא אבל חזר וגובה אותו מכח השעבוד שיש לגיזק עליו ודייקינן לדברי ר׳ ישמעאל הגיזק בעל חוב הוא וכי יכול המלוה לטרוף המטלטלין שכבר מכר הלוה וכי יש אחריות למטלטלי וב״ד כי האי גונא גובין למלוה במטלטלין. ודחי׳ שנייא האי דכיון דנגח אית ליה קלא דחוזר ונגחא הוא וכעבד שעשאו אפותיקי דמי אבל בעלמא ב״ד לא מגבו מטלטלי מכורין. תני ר׳ תחליפא מכרו אינו מכור הקדישו מוקדש ופשטנא מכרו המזיק אינו מכור (ג) לר׳ עקיבא דהא כיון שהוחלט לגיזק הוא. אלא לר׳ ישמעאל מכרו המזיק אינו מכור דהא משועבד ליה לגיזק. הקדישו מוקדש אפילו לר׳ עקיבא גזירה כדרי אבהו כו׳. שאם תאמר לא הוקדש היצא להוליך הרואה אינו יודע ששור נגח הוא והוחלט לגיזק אלא אמר מכיר זה השור שהוא שורו של פלוני זה המזיק הוא וראוהו שהקדישו ואחר כך יצא לחולין יבוא לומר הקדש יצא בלא פדיון לפיכך גזרו להיות מוקדש משום הא דרבי אבהו. והא דר׳ אבהו בערכין פ׳ שום היתומין. הלכך מכרו המזיק לדברי הכל אינו מכור הקדישו מוקדש לדברי הכל גזירה שמא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון. מכרו גיזק לר׳ עקיבא מכור לרבי ישמעאל אינו מכור הקדישו ולא חיישי שמא יאמרו הקדש יוצא בלא לפדיון. אלא למזיק והרואה אומר מפני זה יצא לחולין שהקדיש שאינו שלו ולדברי הכל אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו והלכה כרבי עקיבא: ת״ר שור חם שהזיק עד שלא עמד בדין מכרו מכור לרדייה הקדישו מוקדש כרבי אבהו: שחטו [אבל הגיזק משלם מבשרו ואינו משתלם ממטלו דמי פחת שחיטה. נתנו במתנה לרדייה. ודייק מדתני שחטו מה שעשה עשוי ואינו חייב לשלם פי׳ חי הוא שזה מנה פחות סלע וחנינן אינו חייב לשלם לרבי ישמעאל דאמר שורו של מזיק הוא והוא משועבד לגיזק זאת אומרת המזיק שיעבודו של חבירו פטור אם חפר בשדה שהיתה משועבדת לחבירו בורות ומערות וכל שכן השורף שטרותיו של חבירו דשחיטת השור כגון חפירות בורות: קדמו בעלי חובות וגבו הם שמגופו משתלם לא עשה כלום דיכול למיסר ליה לבעל חוב בין חב קודם בין חב אחר שיזיק. אילו תורך הוה ואזקן לאו מיקר הוינא גבי ליה. משעמד בדין דברי הכל בחזקת הגיזק ובין מכר ואפילו הקדיש או שחט או נתן לא עשה כלום ותייב לשלם דמי פחת שחיטה ואם קדמו בעלי חוב המזיק ונטלוהו חייבין להחזיר בין קדם חובו להזיקן בין קדם הזיק לחובן. והני מילי בתם דמשעמד בדין ונתחייב בדבר להחזירו עמד הדבר ההוא בחזקת התובע ונעשה קניינו אבל דין המורעד אפילו אחר שעמד בדין אם מכרו או הקדישו או שחטו או נתנו במתנה מה שעשה עשוי ולא אמרינן בהא מכור לרדייה וחזור וגובהו ואם קדמו בעלי החוב ונטלוהו ואפילו מה שלוה אחר שהזיק זכו ואין יכול הגיזק להוציא מידם לדברי הכל מאי טעמא משתלמי ניתנו ור״מ בעל חוב מאוחר שקדם וגבה מטלטלי מה שגבה גבה שדין שור המורעד כיון דמן העלייה משלם זוזי הוא דמסיק ביה ולית ליה בתורא מידי אלא מלוה מסיק ביה והאי תורא כשאר מטלטלי דמזיק דמי וכל מה שעשה עשוי.

כיון דמשעבד ליה. דאי לא יהיב ליה דמי שקיל ליה לשור דרחמנא שעבדיה ליהליה: **והתניא מכרו מכור.** אמר ליה מוחר וגובהו ניחא מלוקח: **לרידיא.** [א] שאם מרש בו לוקח אינו נותן דמי החריצה לגיזק: **ש״מ.** כתמיה. והא מטלטלין לאו מידי דקאי בעייה ולא סמיך מלוה עליהו ואמאי טרפינן להו מלוקח: **אפוטיקי.** רחמנא שויה למיגבי מהאי שור: **אין כעל חוב גובה ממנו.** והכא אמאי גבי ליה מלוקח: ומאמי **עבד טעמא מאי.** גובהו מלוקח משום דאית ליה קלא לשעבודיה כי שוור׳ אפוטיקי: **כר מערבא.** מא״י הוה: **מכרו אינו מכור.** קס״ד אפי׳ לרדיא: **לעולם מזיק.** ומכרו אינו מכור לגופיה קאמר דהלר גבי ליה ואפילו לרבי ישמעאל: **הקדישו מוקדש.** לאו קדוש ממש אלא ליתן דבר מועט בפדיונו: **כדרבי אבהו.** דאמר במסכת ערכין (דף כג:) גבי מקדיש נכסיו והיתה עליו כתובת אשה ונעל חוב וקתני התם דיהיב להקדש מידי פורתא וגבי בעל חוב דיליה ואמר ר׳ אבהו דהא דבעי למיתב להקדש מידי משום גזירה שמא יאמרו הקדש גמור יוצא לחולין בלא פדיון: **מכרו מכור.** כולה הך בריתא מפרש לקמן: **משעמד בדין.** נשתעבד גופו לגיזק ושלו הוא: **מכרו.** מזיק: **אינו מכור.** ואפי׳ לרדיא: **הקדישו אינו מוקדש.** ואפילו מידי לא יהיב להקדש: **קדמו בעלי חובות כו׳.** מפרש טעמא לקמן: **מכרו מכור.** אשור חם קאי עד שלא עמד בדין: **כדרבי אבהו.** דיהיב דבר מועט: **נתנו במתנה מה שעשה עשוי לרדיא.** כמכירה: **אלא שחטו.** קס״ד מה שעשה עשוי לאפקועי מגיזק קאמר דהתם ליכא למימר לרדיא: **לפתח שחיטה.** מה שנפתחו דמיו בשחיטתו אין המזיק משלם: **שעבודו של חבירו.** קרקע המשועבדת לחבירו: **פטיעא.** דמהכא שמעינן לה בלא מימרא דרב הונא: ה״ג **הא נמי רבה אמרה דאמר רבה.** רבה אדם חשוב היה ומאדם חשוב כגון רב או רבה פרכינן כאילו [ב] כתיב במשנה או בברייתא: **כמאן דחפר בה בורות שיתין ומערות דמי.** שהרי השמיטה נראית ונכרת: **כין הויק עד שלא חב.** עד שלא לוה בעלות המעות מבעלי חובין: ואפי׳

כיון דמשעבד ליה לגיזק לאו כל כמיניה א״ל [א]אינו מכור והתניא מכרו מכור [ב]חוזר וגובהו וכי מאחר שחוזר וגובהו למה מכור לרידיא ש״מ לוה [ג] ומוכר מטלטלין ב״ד גובין לו מהם שאני התם דכמאן דעשאו אפותיקי דמי [ד]והאמר רבא עשה עבדו אפותיקי ומכרו ב״ח גובה הימנו שורו אפותיקי ומכרו אין ב״ח גובה הימנו עבד מ״ט משום דאית ליה קלא האי נמי [ה]כיון דנגח קלא אית ליה דתורא נגחנא קרו ליה תני רב תחליפא בר מערבא קמיה דרבי אבהו מכרו אין מכור הקדישו מוקדש מכרו מאן אילימא מזיק מכרו אין מכור מני ר״ע היא דאמר הוחלט השור והקדישו מוקדש אתאן לרבי ישמעאל דאמר יושם השור בב״ד אלא ניזק מכרו אינו מכור מני רבי ישמעאל הקדישו מוקדש אתאן לר״ע לעולם מזיק ודברי הכל מכרו אינו מכור אפילו לרבי ישמעאל דהא משעבדא ליה לניזק [ו]הקדישו מוקדש אפילו לר״ע [ז]משום דר׳ אבהו דא״ר אבהו [ח]גזירה [ט]שמא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון: ת״ר [י]שור תם שהזיק [יא]עד שלא עמד בדין מכרו מכור הקדישו מוקדש שחטו ונתנו במתנה מה שעשה עשוי [יב]משעמד בדין מכרו אינו מכור הקדישו אינו מוקדש שחטו ונתנו במתנה לא עשה ולא כלום [יג]קדמו בעלי חובות והגביהו בין חב עד שלא הזיק בין הזיק עד שלא חב לא עשו ולא כלום לפי שאין משתלם אלא מגופו [יד]מועד שהזיק בין שעמד בדין בין שלא עמד בדין מכרו מכור הקדישו מוקדש שחטו ונתנו במתנה מה שעשה עשוי קדמו בעלי חובות והגביהו בין חב עד שלא הזיק בין הזיק עד שלא חב מה שעשה עשוי לפי שאין משתלם אלא מן העלייה: אמר מר מכרו מכור לרדיא הקדישו מוקדש משום דרבי אבהו שחטו ונתנו במתנה מה שעשה עשוי בשלמא נתנו במתנה מה שעשה עשוי לרדיא אלא שחטו [יט]ליתי ולשתלם מבשריה דתניא חי אין לי אלא חי [כ]שחטו מנין ת״ל ומכרו את השור מ״מ אמר רב שיזבי לא נצרכא אלא לפחת שחיטה אמר רב הונא בריה דרב יהושע [כא] זאת אומרת [כב]המזיק שעבודו של חבירו פטור פשיטא מהו דתימא התם הוא דא״ל לא חסרתיך ולא מידי דא״ל זיקא בעלמא הוא דשקלי מינך אבל בעלמא ליחייב קמ״ל הא נמי רבה אמרה [כג]דאמר רבה השורף שטרותיו של חבירו פטור מהו דתימא התם הוא דא״ל נייארא בעלמא קלאי מינך אבל [כד]היכא דחפר בה בורות שיתין ומערות ליחייב קמ״ל דהא הכא כמאן דחפר בה בורות שיתין ומערות דמי וקאמר מה שעשה עשוי קדמו בעלי חובות והגביהו בין חב עד שלא הזיק בין הזיק עד שלא חב לא עשה ולא כלום לפי שאין משלם אלא מגופו בשלמא הזיק עד שלא חב ניזקין קדמו אבל חב עד שלא הזיק ב״ח קדים ואפילו

המזיק שעבודו של חבירו פטור. ופליג אדרשב״ג דמחייב בהשולח (גיטין מח. וסס״ז) נחד מתמורלאי דהתם: **שמע** מינה ב״ח מאוחר שקדם **ונבה בו׳.** ולא כהן נגם בפרק מי שהיה נשוי (כתובות דף לד.) דלדידיה כי היכי דבקרקעות עדיף ב״ח מאוחר משום נעילת דלת טפי מלוקח מאוחר הכי נמי אע״ג דמלוקח מאוחר גבי ליה ניחא כדאמר לעיל משום [יז]דאית ליה קלא מב״ח מאוחר לא גבי ליה משום נעילת דלת: אילו

אבהו בערכין פ׳ שום היתומין. הלכך מכרו המזיק לדברי הכל אינו מכור הקדישו מוקדש לדברי הכל גזירה שמא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון. מכרו גיזק לר׳ עקיבא מכור לרבי ישמעאל אינו מכור הקדישו נמי אינו מוקדש ולא חיישי שמא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון דהא שור זה אינו ידוע לגיזק אלא למזיק והרואה אומר מפני זה יצא לחולין שהקדיש שאינו שלו ולדברי הכל אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו והלכה כרבי עקיבא: ת״ר שור חם שהזיק עד שלא עמד בדין מכרו מכור לרדייה הקדישו מוקדש כרבי אבהו: שחטו [אבל הגיזק משלם מבשרו ואינו משתלם ממטלו דמי פחת שחיטה. נתנו במתנה לרדייה. ודייק מדתני שחטו מה שעשה עשוי ואינו חייב לשלם פי׳ חי הוא שזה מנה פחות סלע וחנינן אינו חייב לשלם לרבי ישמעאל דאמר שורו של מזיק הוא והוא משועבד לגיזק זאת אומרת המזיק שיעבודו של חבירו פטור אם חפר בשדה שהיתה משועבדת לחבירו בורות ומערות וכל שכן השורף שטרותיו של חבירו דשחיטת השור כגון חפירות בורות: קדמו בעלי חובות וגבו הם שמגופו משתלם לא עשה כלום דיכול למיסר ליה לבעל חוב בין חב קודם בין חב אחר שיזיק. אילו תורך הוה ואזקן לאו מיקר הוינא גבי ליה. משעמד בדין דברי הכל בחזקת הגיזק ובין מכר ואפילו הקדיש או שחט או נתן לא עשה כלום ותייב לשלם דמי פחת שחיטה ואם קדמו בעלי חוב המזיק ונטלוהו חייבין להחזיר בין קדם חובו להזיקן בין קדם הזיק לחובן. והני מילי בתם דמשעמד בדין ונתחייב בדבר להחזירו עמד הדבר ההוא בחזקת התובע ונעשה קניינו אבל דין המורעד אפילו אחר שעמד בדין אם מכרו או הקדישו או שחטו או נתנו במתנה מה שעשה עשוי ולא אמרינן בהא מכור לרדייה וחזור וגובהו ואם קדמו בעלי החוב ונטלוהו ואפילו מה שלוה אחר שהזיק זכו ואין יכול הגיזק להוציא מידם לדברי הכל מאי טעמא משתלמי ניתנו ור״מ בעל חוב מאוחר שקדם וגבה מטלטלי מה שגבה גבה שדין שור המורעד כיון דמן העלייה משלם זוזי הוא דמסיק ביה ולית ליה בתורא מידי אלא מלוה מסיק ביה והאי תורא כשאר מטלטלי דמזיק דמי וכל מה שעשה עשוי.

ה) נרחה דל״ל א״ל מכרו מכור לרדיא פי׳ וכו׳. ו) נרחה דל״ל לא מבעיא לר״ע דהא כיון וכו׳ אלא אפילו לר׳ ישמעאל מכרו המזיק וכו׳.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com